

13.1.2022

Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ympäristöterveydenhuollon valvontaeläinlääkäreiden lausunto luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän valvontaeläinlääkärit ovat tutustuneet esitykseen ja lausuvat seuraavaa:

Parsinavetat

Esityksen mukaan uusien parsinavetoiden rakentamisesta luovutaan, mutta parsinavetoissa saa edelleen pitää lypsylehmiä ja hiehoja. Nykypäivän trendi on toki se, että suurinta osaa lypsylehmistä pidetään pihatoissa ja pihatoiden määrä kasvaa, mutta jäljelle jää aina joitakin parsinavetoita. Parsinavetoiden kieltäminen riittävän pitkällä siirtymäajalla olisi syytä lisätä lakiin jo tässä vaiheessa. Positiivista on se, että jaloitteluvollisuuden vapautusmenettely tulee poistumaan, joskin 12 vuottakin on pitkä aika ilman liikkumisvapautta.

Parsinavetoiden jaloittelemisvelvollisuutta pidennettäisiin 60 päivästä 90 päivään. Ehdotus on toki kannatettava, mutta jo tälläkin hetkellä äärimmäisen vaikeaa valvoa. Tämäkin takia parsinavetoiden käytöstä tulisi kokonaan luopua vaikka sitten pitkälläkin siirtymäajalla.

Porsitus- ja tiineytyshäkit

Emakoiden ja ensikoiden kahdeksaa päivää pidempiaikainen pito tiineytyshäkeissä kiellettäisiin 12 vuoden siirtymäajalla. Tämäkin asia jää lähinnä tuottajan omalletunnolle, sillä lain valvominen on käytännössä erittäin haasteellista. Tiineytyshäkkien pääasiallinen tarkoitus lienee korkean porsimisprosentin saavuttaminen. Suurin riski keskenmenolle sioilla on toisella tai kolmannella tiineysviikolla, jolloin eläimen stressitaso tulisi olla mahdollisimman matala. Kahdeksan päivää kestävä seisotus tiineytyshäkissä ei ole kovin loogista. Emakoiden ja ensikoiden tulisi saada elää koko ajan mahdollisimman stabiilissa ryhmässä, jossa laumanjäsenet tulevat hyvin keskenään toimeen. Viisaampaa olisi siirtyä muiden pohjoismaiden malliin ja luopua tiineytyshäkeistä kokonaan. Sama koskee myös porsitushäkkejä.

Eläinkauppa ja pentutehtailu

Lakiehdotuksen mukaan alle puolivuotiaiden koiran- ja kissanpentujen maahantuonti Suomessa tapahtuvaa myyntiä varten kiellettäisiin kokonaan. Ehdotus on erittäin kannatettava, mutta pentujen edelleen myynti tulisi kieltää vaikkapa neljän kuukauden ajan ehdotetun kahden kuukauden sijaan. Pentujen todellista ikää on

13.1.2022

vaikea tarkasti arvioida, joten pidempi myyntikielto olisi olennainen asia. Lakiehdotus tulee nostamaan Tullin valvontataakkaa ja Tulli tarvitsee valvontaan myös eläinlääketieteellistä osaamista. Epäselväksi jää myös se, että mikä on seuraamus lain rikkomisesta ja mitä niille pennuille tapahtuu sen jälkeen, kun myyjä on jäänyt kiinni lainvastaisesta toiminnasta. Erityisesti silloin kun pennut on tuotu maahan muiden tuontivaatimusten mukaisesti eivätkä aiheuta tautiriskiä. Kiinnijäämisen uhan tulee olla todellinen ja sanktiot korkeita, jotta toiminta saadaan todellisuudessa estettyä. Uusien lakien voimaan tullessa pentutehtailijat keksivät myös varmasti uusia keinoja, kuten lopputiineiden emojen maahantuonnin tai pentujen antamisen ”hoitoon” kahdeksi kuukaudeksi, jonka jälkeen kauppakirja vasta kirjoitetaan.

Myynti-ilmoitusten vähimmäissällön määrääminen on kannatettava uudistus ja sen olisi hyvä tapahtua ns. vahvan tunnistautumisen kautta.

Eläinlääkäreiden ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen johdosta lemmikeille tehdyistä toimenpiteistä

Esitysluonnoksen ilmoitusvelvollisuus tehdyistä korjaavista toimenpiteistä kissoille ja koirille on erittäin kannatettava ja toivottu parannus. Se miten se vaikuttaa eläinten jalostukseen konkreettisesti, jää nähtäväksi.

Asiantuntijoiden ja avustajien käyttö

Ehdotuksessa säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta käyttää asiantuntijaa ja avustajaa valvontaa ja tarkastusta tehtäessä. Ehdotuksen mukaan valvontaviranomainen voisi valvontaa ja tarkastusta tehdessään käyttää apunaan muutakin kuin virkamiehen tai viranhaltijan asemassa olevaa henkilöä. Tämä on käytännön kenttätöitä tekeville eläinsuojeluviranomaisille erittäin toivottu ja odotettu parannus lakiin. Asiantuntijoille ja avustajille tulee maksaa käyttämästään ajastaan myös asianmukainen korvaus.

Uusintatarkastuksen maksullisuus

Ehdotuksessa säädettäisiin myös mahdollisuudesta periä maksu tietyistä eläinten hyvinvoinnin valvonnassa tehtävistä tarkastuksista. Voimassa olevassa laissa ei ole säädetty valvonnan maksullisuudesta. Valvontaviranomainen voisi jatkossa periä toimijalta maksun tarkastuksesta, joka joudutaan tekemään sen takia, että toimijan toiminta ei ole täyttänyt sille asetettuja vaatimuksia, ja tämän johdosta joudutaan tekemään määräyksen tai kiellon antamisen jälkeinen uusintatarkastus. Uusintatarkastuksen maksullisuus on kannatettava asia. Raha on useimmille ihmisille parempi motivaattori kuin jatkuvat ilmaiset ja usein tehottomat uusintakäynnit.

12 luku / Hallinnolliset pakkokeinot

98 pykälän mukaan *valvontaviranomainen voi päättää myydä eläimen käyvästä hinnasta tai, jos eläimen rahallinen arvo on vähäinen, luovuttaa sen muutoin taikka*

13.1.2022

lopettaa eläimen, jos eläintä ei voida jättää pitäjälleen tai omistajalleen. Samoin voidaan menetellä, jos eläimelle on 97 §:n nojalla hankittu hoitoa muualta, eikä eläintä voida palauttaa pitäjälleen tai omistajalleen.

Valvontaviranomainen voi ryhtyä 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin vain, jos eläimen pitäjän tai omistajan teko tai laiminlyönti aiheuttaa vakavaa tai olennaista ja toistuvaa vaaraa eläimen hyvinvoinnille eivätkä muut toimenpiteet ole tarkoituksenmukaisia tai kohtuudella mahdollisia.

Jos eläimen käyttäytymisessä, elintoiminnoissa tai ulkoisessa olemuksessa esiintyy oireita tai muutoksia, joiden perusteella eläimen voidaan päätellä kokevan voimakasta kipua tai kärsimystä, ja eläimen hengissä pitäminen on julmaa sitä kohtaan, eläin on lopetettava viipymättä.

Voimassa olevan eläinsuojelulain 44 pykälän mukaisiin toimenpiteisiin voitaisiin siis ryhtyä vain jos eläimen hyvinvoinnille aiheutuu *vakavaa tai olennaista ja toistuvaa vaaraa*. Tähän kaivattaisiin täsmennystä, sillä vakava vaara on hyvin laaja käsite.

Lakiesitykseen olisi hyvä lisätä määräaikaisen eläintenpitokiellon mahdollisuus eläintenpitäjän terveydellisten, taloudellisten ja sosiaalisten syiden takia. Määräaikaisen eläintenpitokiellon pitäisi olla mahdollista antaa muunkin kuin tuomioistuimen, sillä tuomioistuimeen asti pääseminen kestää keskimäärin noin kaksi vuotta. Esimerkiksi Norjassa valvontaviranomaiset voivat antaa määräaikaisia eläintenpitokieltoja.

Muut kommentit

Eläinten hyvinvoinnin valvonta on ajateltu tulevaisuudessa hyvinvointialueiden tehtäväksi. Työ on kuitenkin edelleen valtion työtä. Hyvinvointialueen ja valtion välillä tulee siis edelleen olemaan raskas hallinnollinen byrokratia, josta olisi syytä päästä eroon. Valvontaeläinlääkärit tulisi sijoittaa suoraan valtion hallinnon alaisiksi, jotta turhalta byrokratialta jatkossa välttyttäisiin.

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa tällä hetkellä eläinsuojeluvalvontaa. Laki uudistuksessa tulisi pohtia myös sitä, että onko kyseinen ministeriö tehtävään oikea. Esimerkiksi sisäministeriö voisi olla eläinsuojeluvalvonnan kannalta oikeampi ministeriö ohjaamaan toimintaa. Itse substanssiin valvontaeläinlääkäreillä on riittävä osaaminen koulutuksensa kautta.